

Keltische Dichtkunst

gratis e-book van Het vrije vers

Een voorwoordje bij de Keltische dichtkunst

Englyn

Een zwoele dag vandaag, een koele slak (lusg)
Te vroeg? Niet eens een vraag (draws)
O, glij terug! Ga; ijl traag! (groes)
Krijg koelte; hijg. In de haag (sain)

Dit is een *englyn unodle union*, althans, dat hoop ik, de voorschriften zijn tegenstrijdig: volgens sommigen moet regel 1 regel 2 zijn of zelfs regel 1 en 2 regel 3 en 4 en is dit een *englyn unodle crwca*.

In *Versvormen* zul je vergeefs zoeken naar de *englyn* en andere vormen van Keltische poëzie, vermoedelijk omdat het gebaseerd is op lettergrepen tellen en niet op metrum.

Over lettergrepen tellen heb ik al eens smalende opmerkingen gemaakt en ook E. O. Parrott moet er niks van hebben; die besteedt er wel aandacht aan in zijn *How to be well-versed in poetry* in een apart hoofdstukje met de *haiku* en de *cinqain* en twee *englyns*, waaronder niet voor niets deze van V. Ernest Cox:

O Lord, send me thirty syllables please,
In handy lots of ten,
Six, seven and seven – then,
Rhyme lines two, three, four. Amen.

Maar Parrott doet hier de Keltische poëzie niet helemaal recht zoals jullie tot je schrik zult bemerken, want dit wordt flink opletten geblazen.

Ernest Cox trouwens ook niet, want alle regels moeten in de *englyn* vorm die hij hanteert hetzelfde rijm op de zevende lettergreep hebben (de zesde in regel 2, die een lettergreep minder heeft), ook in regel 1; en de derde lettergreep in regel 2 moet eigenlijk allitereren of assoneren met het laatste woord van regel 1.

In feite is de Keltische poëzie van Ierland en Wales zo godsgruwelijk gecompliceerd en moeilijk dat het ondoenlijk is in het Engels of Nederlands, zodat de vormen die je tegenkomt op Engelstalige sites hieraan gewijd, alleen het regelaantal, het rijmschema en het lettergrepenaantal overnemen.

En wat dat betreft: het Keltisch is een ritmische taal en het vormt dus geen excuus het in een andere taal maar weg te laten.

Je vindt op Engelse sites veel rommel van liederen die interessant willen doen (“Kijk! Ik kan helemaal tot tien tellen en maak zo écht oud-Keltische poëzie!”) maar ook te pruimen werk van mensen die snappen dat je zelf ook metrum kunt aanbrenen en met rijm en vorm iets leesbaars tot stand kunt brengen.

De Keltisch poëzie is al heel oud en het vergde jaren van oefening voor je je in de tijd van Asterix en Obelix *bard* mocht noemen en nog meer om je *file* te mogen noemen, een stapje hoger op de magische ladder die poëzie toen nog was.

De Ierse en Welshe poëzie vertonen veel overeenkomsten, het belangrijkste verschil is dat in de Ierse poëzie alle vormen cyclisch zijn: elk gedicht begint en eindigt met hetzelfde woord, het zijn allemaal *retours*.

Wales kent 24 traditionele versvormen, die je in deel 2 allemaal zult tegenkomen en wat ze allemaal ondoenlijk maakt is de eis dat *elke regel een vorm van Cynghanedd moet bevatten*.

Wat *Cynghanedd* (wel vertaald als Harmonie) is, moet ik hier proberen duidelijk te maken en er steekt nu een lichte hoofdpijn bij me op terwijl ik wijs probeer te worden uit elkaar verhit tegensprekende bronnen die elkaar beschimpen in woorden met verschrikkelijk veel klinkers die achter elkaar staan.

Ik probeer het zo simpel mogelijk:

Er zijn vier soorten *Cynghanedd*:

C. groes

C. draws

C. sain

C. lusg

en in mijn voorbeeld heb ik aangegeven in welke regel die optreedt.

Cynghanedd groes:

In de zin treedt een caesuur op en de klinkers van de eerste helft van de zin komen in dezelfde volgorde terug in de tweede helft.

De eerste helft en de tweede eindigen met een beklemtoonde lettergreep.

In mijn voorbeeld: gltrg/gltrg en rúg/ tráág

Cynghanedd draws:

De laatste beklemtoonde lettergreep in de eerste helft heeft dezelfde klinkers in dezelfde volgorde als de laatste beklemtoonde lettergreep van de tweede helft.

In mijn voorbeeld: vrg/vrg - vroeg/vraag

(Volgens anderen hetzelfde als *groes*, met het verschil dat ook andere klinkers mogen meedoen, mits de volgorde van de herhaalde klinkers gelijk blijft, in beide gevallen klopt mijn voorbeeld)

Cynghanedd sain:

Er treedt tweemaal een caesuur op, die de regel in drieën verdeelt. De eerste twee gedeelten worden verbonden door rijm (in mijn voorbeeld: krijg/hijg). Het tweede en derde deel worden verbonden door *draws* of *groes* in het laatste beklemtoonde woord in het tweede deel en het laatste beklemtoonde woord in het derde deel.

In mijn voorbeeld: hijg/haag).

Cynghanedd lusg:

De meest beklemtoonde lettergreep voor de caesuur rijmt op de meest beklemtoonde lettergreep na de caesuur (volgens anderen rijmt de laatste lettergreep voor de caesuur op de voorlaatste lettergreep tweede helft)

In mijn voorbeeld: zwoele/koele

Dit is al erg genoeg, maar besef dat in mijn voorbeeld ook nog rekening gehouden moest worden met het aantal lettergrepen (10/6/7/7) en het al eerder genoemde rijmschema : bedenk dat in regel 1 al niet alleen twee rijmwoorden moesten voorkomen door de *Cynghanedd lusg*, maar de zesde lettergreep ook moest rijmen op de zesde van de volgende. (Jawel, ik zei eerst de zevende, maar de bronnen zijn niet eenduidig).

Afijn, ik mag mijzelf op de borst kloppen: dit is de eerste (en waarschijnlijk laatste) wellicht correcte, als ik het allemaal goed begrepen heb, *englyn unodle union* ooit in het Nederlands geschreven.

Of de eerste *englyn unodle crwca* natuurlijk.

Goed, ik neem aan dat iedereen nu wel een aspirientje heeft ingenomen, dus we gaan verder met de *Hir a Thoddaid*, een *awd*:

Hir a Thoddaid

(Sinds 1972 is Àsatrù, de oude Germaanse godsdienst weer officieel als geloof erkend in de Scandinavische landen)

Geen hond die hier de Noorse goden vreest
Maar kijk; ze zijn terug van weggeweest
Ja, Odin gaat weer als een beest tekeer
Ze vieren daar weer zijn verjaardagsfeest

Komt Wodan hier misschien ook weer terug?
En ijlt hij langs de wolken, vliegensvlug
Gezeten op de rijrug van een paard
Met wilde baard, hoog boven Schagensbrug?

En zien we weer het Griekse godendom
Waarvoor gedanst werd door zo'n jonge blom
Met harpen en fluitist en trommelaar?
Kom daar vandaag de dag nog maar eens om!

Het godendom mag best een beetje meer
Zo'n ruim assortiment als van weleer
Al is er eentje dan weer eens niet blij
Die maakt vast weer stampij en gaat tekeer:

Jehova houdt niet van de concurrent
Zijn afkeer van de goden is fervent
Hij heeft maar één natuurtalent: *woede*
En zit op wraak te broeden op Zijn krent

Dit oogt al een stuk bevattelijker en dat heeft een goede reden.

Zoals gezegd moest Parrott in zijn *How to be well-versed in poetry* niks van Keltische versvormen hebben, maar Lewis Turco, auteur van *The book of forms* (een van de belangrijkste bronnen van *Versvormen* van Drs. P) neemt ze ruimhartig op, maar geeft een goede raad bij de eerste die je tegenkomt. Daar noemt hij wel de *Cynghanedd*, maar zegt, daar die onmogelijk toepasbaar is in het Engels, dat om praktische redenen hiervan beter afgezien kan worden door wie zich met deze vormen

bezig wil houden en de aandacht beter enkel besteed kan worden aan het rijmschema en de lettergrepigheid.

Dat doen we dan maar met bovenstaand resultaat.

Je ziet daar de meest gangbare *awdl*, de *Hir a Thoddaid*, die uit strofen van vier of zes regels bestaat. Elke regel bevat tien lettergrepen (volgens Turco negen, behalve regel vijf die er tien heeft: bij hem moet elke strofe uit zes regels bestaan: eensgezindheid is niet te vinden in de voorschriften en wie gelijk heeft is zal ons in het hiernamaals duidelijk worden), geen bezwaar in het Keltisch dat een ritmische taal is, maar in onze taal tot dodelijke saaiheid leidt, zodat je er toch maar beter jamben van kunt maken.

De eerste regels van de strofe (2 of 4, volgens Turco dus alleen 4) zijn de *hir* en rijmen op elkaar: **aa** of **aaaa**.

De laatste twee regels heten de *toddaid* (wat, door de eigenaardigheden van het Welsh, *thoddaid* wordt als je het samenvoegt met *hir*).

In de eerste regel van de *toddaid* (de voorlaatste regel dus) komt datzelfde rijm **a** voor in de zevende, achtste of negende lettergreep. Daarnaast rijmt het laatste woord van deze regel op een woord ergens midden in de laatste regel.

In feite krijg je met een tweeregelige *hir* de vorm van een Oosters kwatrijn met gekruist rijm in de laatste regels en kun je het in plaats van voor langere oden, waar het voor bedoeld is, ook voor korte puntige versjes gebruiken met iets meer uitdaging dan dat kwatrijn.

Zo, je hebt nu een idee van wat je te wachten staat in het nu volgende overzicht van de Keltische dichtkunst, waarin je alle versvormen netjes bijeengebracht in schema's tegenkomt, met een (vaak niet kloppend, maar goede voorbeelden zijn amper te vinden) voorbeeld.

Zoals gezegd spreken de bronnen elkaar tegen, dus alle vormen zijn ontleend aan Lewis Turco, die hoewel geen Kelt, zich in zijn bronnen altijd gewetensvol heeft getoond.

Jaap van den Born

Keltische poëzie.

Deel 1:Iers

INHOUD

Inleiding

Historische achtergronden

Deel1: Ierse versvormen

Ae freslighe

Casbairdne

Deibhidhe

Droighneach

Rannaicheacht Bheag

Rannaicheacht Ghairid

Rannaicheacht Mhor

Rionnaird tri-nard

Seadna

Sneadhbhaidne

Inleiding

De Keltische barden moesten een lange leerschool doorlopen waarin het geheugen in nauwkeurig herinneren van vorm en verhaal voortdurend op de proef werd gesteld..

Deze dichters bezaten verbeelding, waren intelligent en begaafd.

Ze hadden een groot voordeel; de taal die zij spraken.

Het Keltisch bezat een natuurlijk ritme met veel rijmklanken en ook veel allitererende en klankverwante woorden

De christenen die de Britse eilanden binnenvielen brachten het schrift, maar corrumpeerden ook de oorspronkelijke poëzie met hun versvormen, maar die bleef in elk geval gedeeltelijk bewaard, doordat ze op schrift werd gesteld, hoewel de gedichten van de barden van Manx en Cornwall, die vermoedelijk beïnvloed waren door de Ierse en Welshe poëzie verdwenen.

De Vikingveroveraars en Foenische kooplieden hebben ook invloed gehad op de Keltische vormen, de Anglo-Saksische veroveraars weinig of niet.

Wat volgt is een vertaling en bewerking van *Celtic poetry*, zoals te vinden op

www.thepoetsgarret.com/celtic2.html. De voorbeelden zijn hieruit onvertaald overgenomen hoewel vooral die van Leny Roovers nogal eens een loopje met de voorschriften nemen: een goede oefening in oplettendheid. Achter elke term is de Engelse uitspraak vermeld.

Historische achtergronden.

Het in hoog aanzien staan van dichters in de Keltische maatschappij is goed gedocumenteerd en hield stand tot de zeventiende of achttiende eeuw.

Het woord voor dichter, *file* (of *filid*- meervoud) stamt van een woord dat 'zien' betekent.

Bij ons zijn ze beter bekend als 'bard', maar oorspronkelijk was er een verschil in rang tussen *file* en bard, waarbij de *file*, door erfopvolging en betere training een hogere status bezat.

Van dichters werd verwacht dat zij een grote kennis van traditionele verhalen, gedichten en juridische zaken bezaten en daarnaast beschikten over de vaardigheid om eigen poëzie te scheppen, hoewel de inspiratie hiervoor uit een andere wereld kon komen.

Poëzie als eerbetoon was gebruikelijk, waarvoor meerdere metrum benut werden, zoals *dán díreach* ("nauwgezet gedicht").

Er werden echter ook meer bovennatuurlijke krachten aan de Keltisch dichter toegedicht.

Hij werd gevreesd om zijn satire.

Niet te verwarren met de moderne humoristische vorm, werden hier magische krachten aan toegeschreven door oude Ierse wetten en deze poëzie had de bedoeling het onderwerp van spot niet alleen te belachelijk en tot schande te maken, maar zelfs te vernietigen.

Men geloofde ook dat de Dichter in staat was de mensen van plagen te verlossen, zoals muizenplagen die toen nogal eens voorkwamen.

IERSE VERSVORMEN

Opmerking: Tot de 5e eeuw was Ogham de enige geschreven vorm van Iers, die enkel gebruikt werd, gekerfd in bomen en gebeiteld in grafstenen.

Als gevolg daarvan was de poëzie in het Gaelic gebaseerd op klankstructuren die makkelijk te onthouden waren, waarbij rijm minder belangrijk was dan herhaling, alliteratie en ritme.

Ierse poëzie is cyclisch: de laatste regel moet eindigen met de eerste lettergreep of de complete eerste regel.

Ae freslighe: (ay fresh lee):

Zevenlettergripig kwatrijn.

Regel een en drie rijmen met een drielettergripig rijmwoord en regel twee en vier rijmen met een tweelettergripig rijmwoord.

Het vers eindigt met de eerste lettergreep of met de complete eerste regel.

x x x x (x x a)
x x x x x (x b)
x x x x (x x a)
x x x x x (x b)

Undressed

Undressed trees stand shivering
as flimsy shifts blew away;
the last leaves are quivering,
till they too will drop, decay.

Under bark's rough covering
grow tiny cells in wonder-
blooms to be, still hovering,
kept safe from autumn's thunder.

Dreams of spring are flowering
in darkened night's soft caress;
lovers cuddle, showering
moist kisses on skin, undressed.

©Leny Roovers 20-10-2004

Casbairdne (koss búyer-dne):

Zevenlettergripig kwatrijn.

Regel twee en vier rijmen met een drielettergripig woord en regel een en drie hebben klankverwantschap met het rijm en zijn drielettergripig.

Er zijn tenminste twee gekruiste rijmen in de eerste en laatste twee regels, in de eerste twee niet verplicht volrijm of precies.

De laatste lettergreep van regel vier allitereert met het voorlaatst beklemtoonde woord

x x b x (x x ac)

x a x x x (x bc)

x x x b (x x dc)

x x c x x (x bc)

Dying II

In death comes dust's solution.

A truth to breath- inclusion;
small particles' pollution
in loss of cause- collusion.

Thin dry threads still intertwine,
fill failing eyes- unconfined;
as whispered wings recombine
the swirling realms- reassign.

©Leny Roovers 05-10-2004

Deibhidhe (jay-vée):

Zevenlettergripig kwatrijn met halfrijm.

In elke regel moeten twee woorden allitereren, waarbij het laatste woord in regel vier allitereert met het laatste beklemtoonde woord.

In regel drie en vier komen minstens twee gekruiste rijmen voor.

B x x x x x a'

x x x x x x' a

x b x x x x b'

xx x b x x' B

Shared

Let's fly, my falcon, be free;
merged in our minds completely,
we'll find the prey, dive to feed-
senses reel- primed, pedigreed.

Seeing through your sharper eyes,
no hare escapes- we're allies.
Warm blood flows fast in the kill,
till floods slow and drip downhill.

©Leny Roovers 15-10-2004

Droighneach (dra'iy-nach):

Elke strofe bestaat uit een onbepaald aantal kwatrijnen.

Elke regel kan bestaan uit negen tot dertien lettergrepen die allemaal eindigen in een drielettergrepig woord. Rijmschema **ababcdcd** enz..

Tenminste twee gekruiste rijmen per twee regels en alliteratie in elke regel.

Gewoonlijk allitereert het laatste woord van de regel met het eerste beklemtoonde woord in de volgende regel en dit is in ieder geval verplicht voor de slotregel

x x d b x x x (x x a)
x x x x a x x x (x x b)
x x x x x b (x x a)
x x x x a x x (x x b)
x x x x x d x x (x x c)
x x x c x x x x x (x x d)
x x d x x x x x x (x x c)
x x x x c x (x x d)

Silken Lady

A silken coat enhances her elegance,
casually clad, but warm and enfolding
her slim limbs in folds of furry fragrance;
green eyes gaze haughtily- a heart beholding.

She licks her lips, a pink tongue seen- disappears;
a lazy yawn, with blinking eyes, amazes,
her devoted audience she domineers.
A soft scream- hairs on end- her purr appraises.

©Leny Roovers 29-10-2004

Rannaicheacht Bheag (ron-a'yach viog):

Gelijk aan de Rannaicheacht Mhor, behalve dat regel een en drie acht lettergrepen hebben en regel twee en vier zes

C x x x b x a c
x x a x b c
x b x x x a c
x a x x b C

Purring came from the kitten
smitten, no whisker stirring,
sounding sleep on the cushion,
paws pushing for the purring.
Jan Haag....7-21-98

Rannaicheacht Ghairid (ron-a'yach cha'r-rid):

Een kwatrijn met oneven regels.
De eerste regel heeft drie lettergrepen, de andere zeven.
Rijmschema aaba met gekruist rijm in regel drie en vier.

A x a
x x x x x a
x x x x x b
x x x x x A

Fatal attraction
Spider's throne;
myriads of sparkling stones
Dawn generously spread out,
call each scout to deadly zones.

Come, she sings,
fly on your gossamer wings;
in my lair I will keep close,
who once rose- caught in my strings.

Fight no more,
surrender your very core
to the Oneness of the Web-
flood and ebb in full rapport.

I have thrown
my glittering net to drones;
be the feed I'm thriving on-
you've won to share Spider's throne.

©Leny Roovers 19-9-2004

Rannaicheacht Mhor (ron-a'yach voor):

Zevenlettergrepige strofe (hoewel het voorbeeldschema acht telt) met klankrijm **abab** in de voorlaatste lettergreep.

Tenminste twee gekruiste rijmen per twee regels en het laatste woord van regel drie rijmt op een woord in regel vier.

De eerste twee regels mogen halfrijm zijn, de laatste twee volrijm. Leny heeft er weer weinig van begrepen.

Wat ik mis in de voorschriften en wel tot uiting komt in het schema is de al eerder genoemde herhaling van (hier de eerste twee) beginlettergreep als slotwoord

B C x x b x a c
x x x a x x b c
x b x x x a c
x x a x x B C

Aftermath

Rows of chairs in restless lines;
air still echoes poet's rhymes,
not yet flown from emptied halls;
footsteps falter, crumble, crawl.

Eerie voices linger, last;
final choices, feared, now lost.
Devastation drains- renew
still bodies strewn- knotted knees

©Leny Roovers 03-01-2005

Rionnaird Tri-Nard (ru'n-ard tree-nard):

Zeslettergrepig kwatrijn met tweelettergrepige eindwoorden.

Regel twee en vier rijmen, regel drie heeft klankrijm met deze regels.

Twee gekruiste rijmen in de regel drie en vier, geen in de eerste twee.

Alliteratie in elke regel en de laatste lettergreep van regel een allitereert met het eerste beklemtoonde woord van regel twee.

x x x x (x a)
x x x x (x bc)
x b x x (x c)
x x c x (x bc)

Freedom?

Free me from these fetters,
find the key to tackle
blasted belts and buckles-
Shadow master's shackled.

Stop the blood still fleeing
from festered wounds' fire;
burn of bite-mark's crying,
in rite of spurned sire.

Seed is sown in vessels,
vied in vain on betters;
let go of life's matters-
thrive and throw off fetters.

©Leny Roovers 26-9-2004

Séadna (shay'-na):

Kwatrijn met afwisselend een achtlettergrepige regel met tweelettergrepig slotwoord en een zevenlettergrepige regel met een eenlettergrepig slotwoord.

Regel twee en vier rijmen, regel drie rijmt op het voorlaatst beklemtoonde woord van regel vier. Twee gekruiste rijmen in regel drie en vier.

Alliteratie in elke regel, het laatste woord van regel vier allitereert met het voorlaatst beklemtoonde woord.

De laatste lettergreep van regel een allitereert met eerst beklemtoonde woord van regel twee. Ook hier is de laatste lettergreep van het vers gelijk aan de eerste.

B x x x x x (x a)
x x x x x b
x x x x c x (x c)
x b x c x x B

Caring for the watercolor
I find you looking at me there
Blush to white palor, dim valor,
Thus, where its blue core had found care.

Kathy Anderson

Sneadhbhairdne (sna-vuy-erd-ne):

Kwatrijn met afwisselend een achtlettergrepige en vierlettergrepige regel met een tweelettergrepig eindwoord.

Regels twee en vier rijmen, regel drie heeft hiermee klankrijm.

Alle woorden in de slotregel rijmen op twee en vier, het laatste woord van regel vier allitereert met voorlaatst beklemtoonde woord.

Ook hier zie je in het schema dat de eerst en laatste lettergreep van het kwatrijn gelijk zijn.

(x B) x x x x (x a)

x x (x b)

x x x x x (b c)

b b (x B)

Keltische poëzie

Deel 2: Wales

Zoals gezegd spreken de verschillende bronnen elkaar tegen over de precieze vorm; hier worden weer de vormen beschreven, zoals voorkomend in *The books of forms* van Lewis Turco.

INHOUD

Awdl (odes)

Cywyddau (cywydd)

Englynion (englyns)

Awdl (odes)

Byr a thoddaid
Clogyrnach
Cyhydedd fer
Cyhydedd hir
Cyhydedd naw ban
Cyrch a chwta
Gwawdodyn
Gwawdodyn hir
Hir a thoddaid
Rhupunt
Tawddgyrch cadwynog
Toddaid

Cywyddau (cywydd)

Awdl gywydd
Cywydd deuair fyrion
Cywydd deuair hirion
Cywydd llosgyrnog

Englynion (englyns)

Englyn cyrch
Englyn lleddfbroest
Englyn milwr
Englyn penfyr
Englyn proest dalgron
Englyn proest gadwynog
Englyn unodl crwca
Englyn unodl union

Inleiding

Het Welsh en het Iers delen eenzelfde cultuur en zoals de Ieren hun 'Tir na nOg' (het land van de eeuwig jeugdigen) hadden, hadden de Welshmen hun 'Annwfn' (het land onder de grond). Gezien hun gemeenschappelijke erfenis is het geen wonder dat de Welshe poëzie net zo complex is, met een nadruk op klankstructuur en waarin rijm minder van belang is dan herhaling, alliteratie en ritme. Het is echter, in tegenstelling tot de Ierse poëzie, niet cyclisch en de laatste regel hoeft niet te eindigen met het eerste lettergrepige woord of de complete regel.

De poëzie van Wales kent drie hoofdklassen, waarvan 24 traditionele versvormen zijn afgeleid:

Awdl (odes)
Cywyddau (cywydd)
Englynion (englyns)

Awdl (Odes)

Hoewel er twaalf Awdl-vormen bestaan werden verschillende daarvan zelden gebruikt. De reden zou kunnen zijn dat de ridders uit Wales naar het Engelse Hof werden verplaatst en de dichters zo hun beschermheren kwijtraakten. De dichters verloren zo hun prikkel het vak uit te oefenen en door te geven en tenslotte werd de kunst, na de dood van de laatste professionele dichter, Gruffydd Phylip of Ardudwy in 1666, enkel nog door enthousiaste amateurs in leven gehouden.

Dit zijn de hierna behandelde vormen:

Byr a thoddaid
Clogynach
Cyhydedd fer
Cyhydedd hir
Cyhydedd naw ban
Cyrch a chwta
Gwawdodyn
Gwawdodyn hir
Hir a thoddaid
Rhupunt
Tawddgyrch cadwynog
Toddaid

Cywyddau

Er bestaan vier van deze populaire versvormen:

Awdl gywydd
Cywydd deuir fyrion (coupletten met korte regels)
Cywydd deuir hirion (coupletten met lange regels)
Cywydd llosgyrnog

Englynion (englyns)

Er bestaan acht van deze versvormen met drie of vier regels, die gebruikt werden om belangrijke personen te eren of satirisch te omschrijven:

Englyn cyrch (twee rijmklanken)
Englyn lleddbroest (met halfrijm)
Englyn milwr (soldaten-englyn)
Englyn penfyr (kort)
Englyn proest dalgron (halfrijm)
Englyn proest gadwynog (halfrijm)
Englyn unodl crwca (wederkerend enkelrijm)
Englyn unodl union (enkelrijm)

Awdl (odes)

Byr a thoddaid: (bir a thod-deyed)

Deze vorm bestaat uit een onbepaald aantal vierregelige strofen.

Elke strofe bestaat uit een combinatie van twee achtlettergrepige regels met het rijm **aa** en twee regels met resp. tien en zes lettergrepen., die *toddaid byr* genoemd wordt

In de tienlettergrepige regel komt een woord voor het eind, dat rijmt op de laatste regel.

Het laatste woord van de regel allitereert, assoneert of komt met halfrijm terug in een woord aan het begin van de laatste regel.

De toddaid byr hoeft niet per se aan het eind, zie de voorbeeldschema's.

x x x x x x a
x x x x x x a
x x x x x b x x c.
x c x x x b

of

x x x x x d x x e.
x e x x x d
x x x x x x f
x x x x x x f

Seasons,

The change of seasons, bare to bloom,
I see pass swiftly from my room;
Fall makes a place for Winter days that come
To numb sun's last warm rays...

Gently now they kiss our faces
With the last of Autumn's paces.
Too suddenly they will be gone - then cold
Folds over us; frost's fun.

Today there is still time to bask
Beneath the hot sun's golden mask.
Last vestiges of Summer's final run,
They're gone at last, to die.

Nature will rejoice and treasure,
Days to come with sun and pleasure.
First snow will reign for many weeks, till Spring
Brings back the warmth man seeks.

©Leny Roovers 12-10-02

Clogyrnach: (clog-ir-nach):

Strofe van 32 lettergrepen, gewoonlijk in zes regels van 8/8/5/5/3/3 Rijmschema **aabbba**.
De laatste twee regels kunnen ook als één zeslettergrepige regel optreden.

x x x x x x a
x x x x x x a
x x x x b
x x x x b
x x b
x x a

In Summer

Summer I love, stallions abroad,
Knights courageous before their lord;
The comber booming,
Apple tree blooming,
Shield shining, war-shouldered.

Longing, I went craving, alack-
The bowing of the slim hemlock,
In bright noon, dawns sleigh;
Fair frail form smooth white,
Her step light on the stalk.

Silent is the small deer's footfall,
Scarcely older than she is tall.
Comely beautiful
And bred bountiful,
Passion will heed her call.

But no vile word will pass her lips.
I pace, I plead-when shall we tryst?
When will you meet me?
Love drown me deeply-
Christ keep me! He knows best.

-Cynddelw Brydedd Mawr

Cyhydedd fer: (cuh-hee-dedd ver):

Een eenvoudige vorm die op de ghazel lijkt.

Tweeregelige strofen van 8 lettergrepen met **aa bb** enz. rijm die ook als coda bij andere vormen gebruikt kan worden (zoals de toddaid)

x x x x x x a
x x x x x x a

x x x x x x b
x x x x x x b

etc

Cyhydedd fer

A warrior wears a suit of white
Believing that he fights for right.

His leaders wear the colour black
Telling him what should be the track.

Politics and truth can never mix
They do all sorts of sordid tricks.

The politician survives
Often risking young men's lives.

Ryter Roethical

Cyhydedd hir: (cuh-hee-dedd heer):

Achtregelige strofe, samengesteld uit twee kwatrijnen.

Elk kwatrijn heeft drie vijflettergrepige regels en een vierlettergrepige.

Rijmschema **bbbA cccA dddA**.

Elk kwatrijn kan ook als een enkele 19 lettergrepige regel geschreven worden.

x x x x b
x x x x b
x x x x b
x x x A
x x x x c
x x x x c
x x x x c
x x x A

x x x x d
x x x x d
x x x x d
x x x B
x x x x e
x x x x e
x x x x e
x x x B

etc

Crystal Song

Crystal's call is strong,
Vibrant shards of song,
Piercing souls, prolong
The sweet torment.
Its fragile fingers,
In touch that lingers,
Compel the singers
Till they are spent.

Exhaustion's nearing,
the singer's fearing
enthralment's spearing.
Escape, prevent
Engulfing power,
resounding shower
on souls in flower:
Crystal's sharp rent.

Leny Roovers

Cyhydedd naw ban: (cuh-hee-dedd naw ban):

Een regel van negen lettergrepen die moet rijmen met minstens één andere van gelijke lengte

x x x x x x x a
x x x x x x x a
x x x x x x x a

etc..of

x x x x x x x a
x x x x x x x a
x x x x x x x b
x x x x x x x b

etc

The paddocks are bare, covered by dust
The tools are idle and spotted with rust.
Where once lush forests covered this land
Rich dark soil has now turned to sand.
Too many winds, too long without rain
Blown to town and washed down the drain.
What we have sown it's now time to pay
The time is now the bills due today.

Ryter Roethical

Cyrch a cywta

Een achtregelige strofe van zevenlettergrepige woorden.
Rijmschema **aaaaaba**.
Regel 7 en 8 zijn gelijk aan een *Awdl gywydd*

x x x x x x a
x x x x x x a
x x x x x x a
x x x x x x a
x x x x x x a
x x x x x x a
x x x x x x b
x x b x x x a

Gently tamp earth with your toe.
Cultivate it with a hoe.
When the sunlight starts to go
finish the long, straight, green row.
Bake an Irish Potato.
Eat it with butter and slow.
Eat heartily in the night
with no light but the fire's glow

Jan Haag 3-10-98

Gwawdodyn

Vierregelige strofe. Regels 1,2 en 4 met negen lettergrepen, en gelijk rijm.
Regel 3 tien lettergrepen en met regel 4 gelijk aan een *toddaid*.

x x x x x x x a
x x x x x x x a
x x x x x x b x x
x x x x b x x x a

Reincarnation's another odd,
hope-for-fee attributed to God.
But what mysterious urge could make us
want a great surge of last year's dried pod

and leaf occupying space when new
buds want to bloom. Young, stout, sprouting yew
wants space in the garden of time to live,
to breathe, to mime the great show -- its due --

and leave. Let go, let go humankind!
once is enough, unless you're quite blind
to what comes and goes, what remains, what fruits
what flowers, what sustains, what has twined

all around old growth blocking the light.
Content yourself with atomic flight.
Do not cling, do not sigh, fume or berate.
Sorrow will plume as stars of the night.

Jan Haag 2-8-98

Gwawdodyn hir

Een negenlettergrepig kwatrijn, gevolgd door een *toddaid*.

x x x x x x x a
x x x x x x x a
x x x x x x x a
x x x x x x x a
x x x x x x b x x
x x x x b x x x a

Entertainment for the world preserved
in poetry, philosophy stirred
with science, religion, math immured
technology, frequently reserved
information provides the spare ration
for belief sans proof, reason inured

Jan Haag 5-20-98

Hir a thoddaid

Een tienlettergrepig kwatrijn, gevolgd door een toddaid. (Zie mijn inleiding over elkaar tegensprekende voorschriften).

x x x x x x x x a
x x x x x x x x a
x x x x x x x x a
x x x x x x x x a
x x x x x x b x x
x x x x b x x x a

The red brick square gleams in the late light,
buildings, immensity, black as night
figures, tiny, stroll onto the site
conscious of extraordinary height
where the downing sun breaks through gold high clouds.
People less bold, step off to the right.

Jan Haag 7-19-97

Rhupunt

Een vierlettergripige regel. Elke strofe kan bestaan uit drie, vier of vijf regels met rijmschema **aaaB cccB** enz.

x x x a
x x x a
x x x a
x x x B

x x x c
x x x c
x x x c
x x x B

Het is gebruik de strofen samen te voegen tot twee regels en dat is de lange Rhupunt:

x x x a x x x a x x x a x x x B
x x x c x x x c x x x c x x x B

At dark of night when the high flight of birds is right
you see shadows
against the sun as if a pun on light and dun were often
foes.

With the blue moon rising too soon above the dune all
luminous,
all grand and bright a glowing kite across the site
quite numinous.

Birds caw in fun clouds above run and blush to shun the
dying light.
And so it goes, red as the rose the last light flows
into the night.

Jan Haag 1-21-98

Tawddgyrch cadwynog

Gelijk aan de Rhupunt maar met een ander rijmschema: **abba/ abba**. Bij langere gedichten mag het rijm veranderen.

x x x a
x x x b
x x x b
x x x a

x x x a
x x x b
x x x b
x x x a

Ook hier is gebruik de regels samen te voegen:

x x x a x x x b x x x b x x x a
x x x a x x x b x x x b x x x a

Toddaid

Een vierregelige strofe van resp. tien en negen lettergrepen.

Een lettergreep ergens aan het einde van de eerste regel rijmt met een woord in het midden van de volgende. Idem met regel drie en vier.

Regel twee en vier rijmen.

x x x x x x a x x
x x x x a x x x b

x x x x x x c x x
x x x x c x x x b

I wake in the morning with fury a-
fire, in a great hurry, anger mired
in the loss of my mind, no good for memory,
at the mercy of chemistry, hired

by God to defraud my right to a past.
Will it, I wonder, last while I live.
or should I be grateful, like the old saw. to
face my dear Pa and forget, forgive

Jan Haag 2-6-98

Cywyddau (cywydd)

Awdl gwydd: (owdl gow-widd):

Elke strofe bestaat uit een zevenlettergrepig kwatrijn.

Regel twee en vier rijmen, regel een en drie hebben gekruist rijm in de derde, de vierde of de vijfde lettergreep van regel twee en vier. Hieronder twee mogelijke voorbeeldschema's.

x x x x x a
x x a x x b
x x x x x c
x x c x x b

x x x x x d
x x x d x e
x x x x x F
x x x f x e

Love is such a heady drink
I do not think we are meant
To imbibe and also touch
Desiring so much it's sweet scent.

Dreaming throughout each long day
To find a way to spend each night.
Thus our plans given by Fate
Ending with the mate that's right.

Ryter Roethicle

Cywydd deuair fyrion

Vierlettergrepige strofen zonder voorgeschreven lengte.

x x x a
x x x a
x x x b
x x x b
x x x c
x x x c
etc

Pines Essential trees
Are like the breeze
Waving, so pleased,
No arms that squeezed
Me, just greetings.
Half light dappling
Through their towers
Warm ground flowered
Over times showered
By verdant charms,
Opening arms
Where we'd go
to find love so
Green and mellow.
My pine forest
Is truly blest.

Kathy Anderson

Cywydd deuair hyrion

Zevenlettergrepige strofen zonder voorgeschreven lengte. De eerste regel eindigt met een beklemtoonde lettergreep, de tweede (enz.) met een onbeklemtoonde. Het voorbeeld van Kathy Anderson toont hoe aanstellerij en onbegrip een vorm kan verpesten.

x x x x x a
x x x x x a
x x x x x b
x x x x x b
etc

YEARNING

Waterfall on the ever
Rushing flow of loves river.
Beamed in radiant sunlight
Glinting and speaking of nights.
Listening to pensive thoughts
Gloomy on my shoulders, fraught.
My hands holding oceans seen
Before the dawn of true dreams.

Kathy Anderson

Cywydd Ilogyrnog

Elke strofe bestaat uit tweemaal drie regels van resp. 8/8/7/ lettergrepen. Het rijm van regel een en twee komt in regel drie terug (en van vier en vijf in regel zes).
Regel drie en zes rijmen ook.

x x x x x x a
x x x x x x a
x x a x x x b
x x x x x x c
x x x x x x c
x x c x x x b

February Dawns

Rosey and aquaed lights in clouds
Born in the father sky as vowed
By a proud shrouded stallions
Mane igniting valliance true
Across vaulted cobalt in view,
Such are hues cued in the yon.

Kathy Anderson

Englynion (englyns)

Englyn cyrch

Strofe van vier zevenlettergrepige regels.

Regels 1, 2 en 4 rijmen. Regel 3 rijmt op een woord in regel 4 (op de derde, vierde of vijfde lettergreep)

x x x x x x a
x x x x x x a
x x x x x x b
x x x b x x x a

Englyn lleddfbroest

Strofe van vier zevenlettergrepige regels.

Alle regels rijmen op de Welshe tweeklanken ae, oe, wy, ei.

Deze mag je overslaan.

x x x x x oe
x x x x x oe
x x x x x oe
x x x x x oe

Englyn milwr

Strofe van drie zevenlettergrepige regels met hetzelfde rijm.

x x x x x a
x x x x x a
x x x x x a

Englyn penfyr

Een drieregelige strofe van 10 en tweemaal 7 lettergrepen.

Het laatste woord in de eerste regel moet meerlettergrepig zijn en verbonden met het eerste woord van de tweede regel door rijm, alliteratie of assonantie.

x x x x x x x (x a)
a x x x x b
x x x x x b

Englyn proest dalgron

Strofe van vier zevenlettergrepige regels die consoneren op klinkers of gelijke tweeklanken

x x x x x o e
x x x x x o e
x x x x x o e
x x x x x o e

Englyn proest gadwynog

Strofe van vier zevenlettergrepige regels.

Regel 1 en 3 rijmen en regel 2 en 4 consoneren met elkaar en met regel 1 en 2.

x x x x x a
x x x x x con
x x x x x a
x x x x x con

Englyn unodle crwca

Regel 1 heeft 10 lettergrepen, regel 2 heeft 6 lettergrepen, regels 3 en 4 hebben 7 lettergrepen.

Alle regels rijmen op de zevende lettergreep, behalve de tweede die op de zesde rijmt.

De laatste lettergreep van regel 1 assoneert of allitereert met de derde lettergreep van regel twee.

x x x x x a x x b
x x b x x a
x x x x x a
x x x x x a

Englyn unodle union

Idem als de vorige, alleen zijn de eerste twee regels nu de laatste

x x x x x a
x x x x x a
x x x x x a x x b
x x b x x a

